

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2010-04-28
1 (1)
Dnr 2010:96

Redovisning av uppdrag om analys av införandet av de nya reglerna för ersättning till fristående gymnasieskolor enligt riksprislistan

Del två - Landstingens kostnader för naturbruksprogrammen

Dnr U2010/432/G

Härmed redovisas uppdraget om konsekvenser av att landstingens kostnader inte ingår i underlaget för riksprislistan, givet i särskild ordning för budgetåret 2010.

Per Thullberg
Generaldirektör

Gabriel Brandström
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Tommy Lagergren, Ulrika Lindén samt Helén Ängmo i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Riksprislistan och landstingens kostnader för naturbruksprogrammen

Dnr U2010/432/G

2010-04-06
Dnr 2010:96
2 (9)

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
UPPDRAGET	3
<i>Genomförandet</i>	3
<i>Disposition</i>	3
NUVARANDE REGLERING FÖR ELEVERSÄTTNING	4
KONSEKVENSER AV ATT LANDSTINGENS KOSTNADER INKLUDERAS	5
HUR SKULLE UPPGIFTERNA KUNNA SAMLAS IN?	7
FÖRSLAG TILL FÖRFATTNINGSFÖRÄNDRINGAR	8
NATIONELLA INRIKTNINGAR I DEN NYA GYMNASIESKOLAN	9

Sammanfattning

Uppdraget består i att beskriva konsekvenserna av att landstingens kostnader för naturbruksprogrammet inte ingår i underlaget för riksprislistan. I redovisningen ska ingå förslag till hur en insamling av dessa uppgifter skulle kunna göras, så att samtliga offentliga huvudmäns budgeterade kostnader för naturbruksprogrammet kan ligga till grund för fastställandet av riksprislistan.

Uppdraget har genomförts dels genom en analys av de ekonomiska konsekvenserna av att inkludera landstingens kostnader, dels genom en utredning om de juridiska möjligheterna att samla in uppgifter från landstingen.

Myndigheten har beräknat ett rikspris som inkluderar landstingens kostnader för naturbruksprogrammet. Beräkningen har utgått ifrån landstingens budgeterade interkommunala ersättning för 2010. Utifrån denna beräkning kan myndigheten konstatera att en konsekvens av att landstingens kostnader inte är med i underlaget är att rikspriset blir cirka åtta procent lägre.

Myndigheten bedömer också att om regeringen anser att landstingens budgeterade kostnader ska samlas in så krävs en ändring i förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet. Rapporten innehåller förslag till hur en sådan ändring kan utformas.

Uppdraget

Regeringen gav i januari 2010 Skolverket i uppdrag att analysera de beloppsmässigt stora skillnaderna mellan riksprislistan för gymnasieskolan 2009 och 2010. Huvuddelen av uppdraget redovisades till regeringen den 15 april 2010¹. Huvudsyftet med denna del av uppdraget består i att beskriva konsekvenserna av att landstingens kostnader för naturbruksprogrammet inte ingår i underlaget för riksprislistan. I redovisningen ska ingå förslag till hur en insamling av dessa uppgifter skulle kunna göras, så att samtliga offentliga huvudmäns budgeterade kostnader för naturbruksprogrammet kan ligga till grund för fastställandet av riksprislistan. Av uppdraget framgår även att om Skolverket gör bedömningen att författningsändringar är nödvändiga så ska myndigheten lämna sådana förslag. Denna del av uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 april 2010. Nedan följer myndighetens redovisning.

Genomförandet

Uppdraget har genomförts dels genom en analys av de ekonomiska konsekvenserna av att inkludera landstingens kostnader, dels genom en utredning om de juridiska möjligheterna att samla in uppgifter från landstingen. Myndigheten har baserat den ekonomiska analysen på uppgifter som tillhandahållits av Naturbruksskolornas Förening² om elevsättningar för de 21 landstingsägda naturbruksskolorna. Myndigheten har utöver samtal med riksföreningen också intervjuat representanter från 7 landsting och 16 skolor om vilka kostnadsslag som ingår i de redovisade elevsättningarna samt om möjligheterna att lämna uppgifter om budgeterade kostnader till Skolverket för fastställandet av riksprislistan.

Myndigheten har samrått med Sveriges Kommuner och Landsting samt med Friskolornas riksförbund.

Disposition

Efter detta inledande avsnitt följer en genomgång av den gällande regleringen för ersättning för elever som går på naturbruksprogrammet. Syftet med avsnittet är att ge en förståelse för varför landstingens kostnader inte har utgjort underlag till riksprislistan. Därefter följer en beskrivning av hur rikspriset för naturbruksprogrammet skulle påverkas av att landstingens kostnader inkluderades. Rapporten avslutas med ett avsnitt om hur landstingens budgeterade kostnader skulle kunna samlas in samt ett avsnitt med förslag till författningsförändringar.

---

¹ Redovisning av uppdrag om analys av införandet av de nya reglerna för ersättning till fristående gymnasieskolor enligt riksprislistan, dnr. 2010:96

² Föreningen representerar 56 skolor med alla typer av huvudmän som anordnar gymnasiets naturbruksprogram.

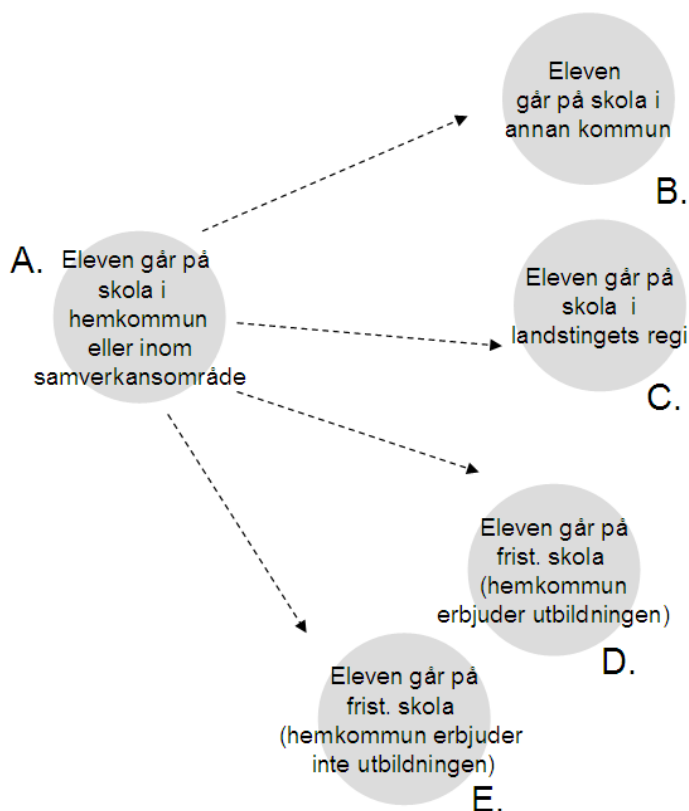
2010-04-06
Dnr 2010:96
4 (9)

Nuvarande reglering för eleversättning

Läsåret 2009/10 finns cirka 11 400 elever på naturbruksprogrammet och av dessa går cirka 3 700 på fristående skolor, cirka 4 000 i landstingsskolor och övriga i kommunala skolor. Av de cirka 3 700 eleverna som läser naturbruksprogrammet på en fristående skola kommer cirka 78 procent från hemkommuner som inte *anordnar* programmet. Myndigheten uppskattar att drygt hälften av dessa elever berörs av riksprislistan, det vill säga cirka 1 450 elever. Det finns i dagsläget inga nationella inriktningar på programmet. Vanligt förekommande lokala inriktningar är djurvård, jordbruk, hästhållning och skogsbruk.

En elev kan gå på naturbruksprogrammet i den egna kommunen eller i en kommun eller ett landsting som kommunen samverkar med. Eleven kan också, under vissa förutsättningar, gå på naturbruksprogrammet i en kommun eller ett landsting som hemkommunen inte samverkar med. Slutligen kan eleven också gå på programmet i en fristående skola. Oavsett var eleven går så är det elevens hemkommun som betalar för elevens gymnasieutbildning. Detta åskådliggörs i figuren nedan.

Utgångspunkten i figuren är eleven X i hemkommunen/samverkansområdet A.

Figur 1 – Ersättningsströmmar

Eleven går på naturbruksprogrammet i en kommunal eller landstingskommunal skola

A. Eleven kan gå på ett naturbruksprogram som erbjuds av hemkommunen antingen genom att kommunen själv anordnar programmet eller genom att programmet erbjuds inom samverkansområdet (A). Landsting kan ingå i denna samverkan om eleven är hemmahörande i en kommun som har samverkansavtal med ett landsting. I detta fall blir eleversättningen en intern fråga inom kommunen eller inom samverkansområdet. Elevens hemkommun betalar det belopp till skolan som man/inom samverkansområdet bestämt att utbildningen ska få kosta.

En elev kan också gå på ett naturbruksprogram i en annan kommun eller vid en landstingsskola som inte ingått samverkansavtal med hemkommunen (B och C). Ersättningen till den mottagande skolkommunen eller landstinget bestäms då enligt bestämmelserna om interkommunal ersättning. Vilket belopp som elevens hemkommun ska betala är reglerat i 5 kap. 22-24 a §§ skollagen (1985:1100).

Eleven går i en fristående skola

I de fall eleven går på naturbruksprogrammet i en fristående skola (D) i hemkommunen eller utanför hemkommunen och hemkommunen erbjuder utbildningen får den fristående skolan ersättning från hemkommunen enligt samma principer som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den utbildningen (9 kap. 8 a § skollagen.). Ersättningen ska beräknas utifrån angivna kostnadsslag i skollagen.

När eleven går på en fristående skola (E.) och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder utbildningen ska den fristående skolan ersättas enligt riksprislistan. Riksprislistans belopp baseras idag på underlag från kommuner (A och B) som anordnar naturbruksprogrammet. Landstingens (C) budgeterade kostnader ingår inte i underlaget för riksprislistan.

Konsekvenser av att landstingens kostnader inkluderas

Enligt uppdraget ska myndigheten beskriva konsekvenserna av att landstingens budgeterade kostnader inte finns med i beräkningen av riksprislistan 2010. Skolverket visar detta genom en beräkning av rikspriset om landstingens budgeterade kostnader skulle inkluderas.

Riksprislistans belopp för naturbruksprogrammet för 2010, som fastställdes av Skolverket den 21 december, beräknades på inkomna uppgifter från sju kommuner. Det fastställda beloppet var 144 200 kronor per elev. Enligt en ny beräkning som baserades på inkomna uppgifter från 20 kommuner per den 24 februari uppgick ersättningsbeloppet till 147 300 kronor. Båda beloppen är exklusive kostnader för skolmåltider.

Myndigheten har genom Naturbruksskolornas Förening tagit del av de 21 landstingsskolornas budgeterade interkommunala ersättning för 2010.

2010-04-06
Dnr 2010:96
6 (9)

Skolverket har, som nämnts ovan, ställt vissa kompletterande frågor till majoriteten av de berörda landstingsskolorna. De kompletterande frågorna har handlat om i vilken mån det budgeterade beloppet kan motsvara kostnadsslagen som kommuner med naturbruksutbildning redovisar enligt förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet. Landstingen har i kontakter med Skolverket uppgett att det budgeterade beloppet i stort inkluderar samtliga kostnadsslag enligt förordningen. Det bör dock påpekas att landstingens budgeterade kostnader inte fullt ut har räknats fram på samma grunder som underlagen från kommunerna. Detta måste beaktas i nedanstående jämförelse.

Myndigheten har räknat om riksprislistans belopp för naturbruksprogrammet med hjälp av ovan beskrivna underlag om landstingens budget för 2010³. Underlaget avser den totalt budgeterade kostnaden, vilket innebär att de belopp som Skolverket har utgått från har inkluderat hela det belopp som berörda landstingsskolor budgeterat, inklusive ersättning för måltidskostnader.

I landstingens totala budget ingår således eventuella kostnader för skolmåltider, tilläggsbelopp och kostnaden för administration är den faktiskt budgeterade. Enligt förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet är tilläggsbeloppet, extraordinära stödinsatser och modersmålsundervisning, inte en del av grundbeloppet som riksprislistan baseras på och administrationen ska beräknas som en schablon på tre procent av grundbeloppet. I riksprislistan kommer också kostnaden för skolmåltider att beräknas som ett riksgenomsnitt och inte som kommunens faktiskt budgeterade kostnad. Mervärdesskatt ingår inte i landstingens budgeterade kostnader.

Skolverket har med anledning av dessa skillnader kompletterat landstingens kostnader med sex procent mervärdesskatt samt gjort en viss korrigering för kostnaden för skolmåltider. Övriga skillnader mellan kommunernas redovisade grundbelopp och landstingens budgeterade kostnader har inte tagits hänsyn till.

Om beräkningarna av ett riksprisbelopp baseras enbart på landstingens budgeterade kostnader inklusive sex procent mervärdesskatt skulle priset bli 168 700 kronor, inklusive kostnaden för skolmåltider. Skolverket har också beräknat ett riksprisbelopp med både kommunernas och landstingens uppgifter som underlag och rikspriset skulle då bli 164 100 kronor inklusive kostnaden för skolmåltider. Beloppet exklusive måltider skulle vara 159 900 kr, vilket kan jämföras med det belopp Skolverket fastställde i december 2009, 144 200 kr. Detta belopp, 159 900 kr, är troligtvis något för högt eftersom det kan inkludera landstingens budgeterade kostnader för tilläggsbelopp vilket inte ingår i kommunernas underlag till riksprislistan.

---

³ Beräkningen baseras på uppgifter från cirka 60 procent av de kommuner som anordnar naturbruksprogrammet och samtliga landsting som gör det.

Tabell 1 - Alternativa riksprisbelopp för naturbruksprogrammet år 2010.

Huvudman	Inklusive måltider	Exklusive måltider
Kommuner	151 600	147 300
Landsting	168 700	164 400
Kommuner och landsting	164 100	159 900

Som framgår av tabellen ovan blir en konsekvens av att landstingens kostnader inte ingår i rikspriset för naturbruksprogrammet att det blir cirka åtta procent lägre. Landstingens naturbruksutbildningar har således något högre budgeterade kostnader per elev än kommunala utbildningar. Detta kan bero på att de har mer kostsamma lokala inriktningar, som skog och jordbruk. Skolverket har dock i intervjuerna med ett urval av landstingen kunnat konstatera att variationer i budgeterade kostnader i många fall förklaras av hur verksamhetens intäkter har redovisats.

Inför en eventuell insamling av landstingens budgeterade kostnader kommer Skolverket att behöva utreda om ytterligare konsekvenser av en sådan förändring kan uppstå. Myndigheten vill också påpeka att ett nytt rikspris som inkluderar landstingens kostnader bör beräknas på uppgifter som samlas in på samma villkor som kommunernas underlag till riksprislistan. Det innebär att ovanstående beräkning inte kan ligga till grund för att fastställa ett nytt rikspris utan bör ses som en beräkning för att visa konsekvenser av att landstingens kostnader inte ingår.

Avslutningsvis bör också påpekas att landstingens budgeterade kostnader, av naturliga skäl, inte kan överklagas av fristående huvudmän. Eventuella insamlade underlag från landstingen kommer således inte att utsättas för den indirekta kvalitetskontroll som möjligheten till överklagande innebär. Landstingens budgeterade kostnader kommer dock att publiceras på Skolverkets hemsida, givet att uppgifterna kommer att samlas in i framtiden.

Hur skulle uppgifterna kunna samlas in?

Enligt uppdraget ska Skolverket föreslå hur en insamling av landstingens kostnader kan göras. Nedan redovisas nuvarande författningsstöd.

Beloppet i riksprislistan för naturbruksprogrammet baseras idag på de budgeterade kostnaderna för utbildningen i de kommuner som anordnar naturbruksprogrammet.

Enligt 4 kap. 1 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet ska kommunen fastställa ett bidrag per kalenderår som ska grunda sig på **kommunens** budget för det kommande budgetåret. Av 4 kap. 12 § samma förordning följer att Skolverket får meddela föreskrifter om skyldighet för **kommunerna** att lämna de uppgifter om verksamheten som behövs för att Skolverket ska kunna meddela föreskrifter om det belopp som elevens hemkommun ska betala om kommunen inte erbjuder en utbildning som eleven antagits till (riksprislistan).

2010-04-06
Dnr 2010:96
8 (9)

Landstingen omfattas således inte av ovanstående förordning och Skolverket saknar därför författningsstöd för att föreskriva skyldighet för landsting att lämna de uppgifter som Skolverket skulle behöva. Myndigheten bedömer därför att om en sådan insamling ska genomföras behöver regeringen i denna förordning (4 kap. 12§) föreskriva om skyldighet för landstingen att till Skolverket lämna de uppgifter om verksamheten som behövs. Om regeringen avser genomföra en sådan förändring bedömer Skolverket att uppgifterna först kan samlas in i samband med fastställandet av riksprislistan för 2011.

De representanter för landstingsskolor som har intervjuats med anledning av detta uppdrag har ansett att det är möjligt att lämna uppgifter om budgeterad verksamhet inför fastställandet av riksprislistan. De har dock framhållit vikten av att informeras i god tid om vilka uppgifter som ska lämnas. Sveriges Kommuner och Landsting anser att det är rimligt att landstingens kostnader ingår i underlaget och Friskolornas riksförbund anser att de ska ingå.

Förslag till författningsförändringar

Om regeringen anser att landstingens budgeterade kostnader ska samlas in, bedömer Skolverket att det krävs en ändring i förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet. Ändringen bör ge myndigheten möjlighet att begära in uppgifter om landstingens budgeterade kostnader för naturbruksprogrammet och den föreslås ha följande nya lydelse i 4 kap. 12 §:

*Skolverket får vidare meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna **och landstingen** att lämna de uppgifter om verksamheten som behövs för sådana beslut om bidrag till fristående skolor som avses i första stycket.*

*När Skolverket meddelar föreskrifter om bidragsbeloppens storlek enligt riksprislistan ska berörda kommuners budgeterade bidragsbelopp **och landstingens budgeterade belopp** för det kommande året ligga till grund för bidragsbeloppen. **Landstingens belopp ska beräknas på samma sätt som grundbeloppet i 4 §***

För landstingen innebär detta en något ökad administration. Landstingen kommer också att behöva sammanställa sina budgeterade kostnader enligt följande:

1. administrativa kostnader ska beräknas med en schablon på tre procent och inte som faktiska kostnader,
2. mervärdesskatt på sex procent ska inkluderas och
3. eventuella tilläggsbelopp ska exkluderas.

Myndigheten föreslår enligt uppdraget en reglering som berör naturbruksprogrammet. I detta sammanhang bör också övervägas om inte andra program som landsting anordnar, eller kan anordna enligt 5 kap. 6 § skollagen, bör ingå i uppgiftsinsamlingen. Om de föreslagna förändringarna genomförs kommer Skolverket att göra följdändringar i myndighetens föreskrifter (2010:6) om kommuners uppgiftsskyldighet för underlag till riksprislistan.

Nationella inriktningar i den nya gymnasieskolan

I den nya gymnasieskolan kommer det att finnas fyra nationella inriktningar på naturbruksprogrammet: djur, lantbruk, skog och trädgård. I Skolverkets tidigare kontakter med företrädare för naturbruksutbildningar och branschföreträdare har det framkommit att de lokala inriktningarna lantbruk och skog är mer kostnadskrävande än andra lokala inriktningar inom programmet. Regeringen bör därför överväga om det finns anledning att, i likhet med estetiska programmet och fordonsprogrammet, differentiera bidragsbeloppen enligt riksprislistan för dessa inriktningar. En sådan differentiering skulle syfta till lika villkor mellan de offentliga och fristående huvudmän som anordnar naturbruksprogrammet. En sådan förändring bör i sådana fall lämpligen utredas och införas i samband med att den nya gymnasieskolan och de nationella inriktningarna inom programmet införs.